

N:o 173.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 23 maj 1909.
— — — — — Andra Kammaren den 24 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kungl.
Maj:ts proposition angående åtgärder till skyddande af
naturminnesmärken å kronans mark samt afsättande af
vissa nationalparker.*

(Statsutskottets utlåtande n:o 156.)

Till Konungen.

I en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 125) af den 17 mars 1909 har Eders Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen

dels medgifva:

att i fråga om å kronans mark befintligt område eller naturföremål, som är af särskildt intresse för kännedomen om landets natur eller på grund af märklig naturbeskaffenhet eljest synes böra för framtiden skyddas, Eders Kungl. Maj:t må äga att, för så vidt kronans rätt angår,

lämna tillstånd till detsamma fridlysning enligt hvad om fridlysning af naturminnesmärken kan varda stadgadt; dock att värdefullare område eller föremål härigenom icke må från tillgodogörande för kronans räkning afstängas; samt

att, utan hinder af hvad i allmänhet finnes stadgadt rörande förvaltningen af kronan tillhörig mark, de myndigheter, som därmed äga befattning, må, när sådant utan afsevärd uppoftning eller olägenhet för kronan finnes kunna äga rum, tillåta, att område eller föremål som är att anse såsom naturminnesmärke, tills vidare lämnas orubbadt eller genom lämpligt förbehåll vid arrendeupplåtelse undandrages arrendatorns förfogande;

dels ock, under förutsättning att det i nådig proposition af samma dag Riksdagen förelagda förslaget till lag om nationalparker blefve af Riksdagen i hufvudsak antaget, besluta:

att från nu gällande förvaltningsregler må undantagas och såsom nationalparker afsättas följande områden, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att i behöfliga fall bestämma de närmare gränserna, nämligen:

1. ett område af omkring femton kvadratmil å oafvittrad mark innefattande Stora Sjöfallet;

2. ett område af omkring nitton kvadratmil å oafvittrad mark innefattande Sarjekfjällen;

3. ett område af Abiskodalens nedre del utgörande omkring 5,000 hektar;

4. ett med urskog bevuxet område af lämplig omfattning inom Suorsa eller Rissa kronoparker i Tarendö revir;

5. ett omkring 200 hektar stort område med löfängsnatur å statens mark söder om fjället Peljekaisse i Arjepluogs revir;

6. den staten tillhöriga delen af Sonfjället i Härjeådalens revir eller lämplig del däraf;

7. ett med urskog bevuxet område om högst 20 hektar å Hamra kronopark i Västra Hälsinglands revir;

8. den till indragna kronofogdebostället Väringsö i Länna socken af Stockholms län hörande holmen Ångsön;

9. ett område af lämplig omfattning å Kilsbergens sluttning på Garphytte kronopark i Askersunds revir; och

10. lämpliga delar af Gottska Sandön;

att ifrågavarande områden icke vidare skola för kronans räkning tillgodogöras, utan förvaltas i syfte, att desamma såsom profstycken på ursprunglig eller märklig natur måtte åt framtiden bevaras i hufvudsak orubbade; samt

att Eders Kungl. Maj:t må äga att i fråga om dessa nationalparker förvaltning meddela de närmare bestämmelser, som kunna finnas erforderliga.

Förevarande framställning är föranledd af Riksdagens skrifvelse till Konungen den 13 maj 1904, däruti Riksdagen — under uttalande, bland annat, att, då staten på de mest skilda ställen i vårt land ägde större eller mindre besittningar, kunde, enligt Riksdagens mening, här och där en plats, där sällsynta djur och växter trifes, ett egendomligt skogsbestånd, ett vattenfall, någon säregen geologisk bildning o. s. v. fridlysas för åverkare, så att naturen där kunde lefva sitt eget ursprungliga lif — anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning angående de åtgärder, som borde vidtagas för att bereda skydd åt vårt lands natur och naturminnesmärken. Och då hvad Eders Kungl. Maj:t nu i ämnet föreslagit, synes öfverensstämma med syftet i Riksdagens nämnda skrifvelse samt Riksdagen icke funnit anledning till erinran mot förslaget i något afseende, har Riksdagen, som förut under pågående riksmöte i enlighet med framställning af Eders Kungl. Maj:t för sin del antagit dels lag angående naturminnesmärkens fredande, dels ock i hufvudsak lag angående nationalparker, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition,

dels medgifvit:

att i fråga om å kronans mark befintligt område eller naturföremål, som är af särskildt intresse för kändedomen om landets natur eller på grund af märklig naturbeskaffenhet eljest synes böra för framtiden skyddas, Eders Kungl. Maj:t må äga att, för så vidt kronans rätt angår, lämna tillstånd till detsammas fridlysning enligt hvad om fridlysning af naturminnesmärken kan varda stadgadt; dock att värdefullare område eller föremål härigenom icke må från tillgodogörande för kronans räkning afstängas; samt

att, utan hinder af hvad i allmänhet finnes stadgadt rörande förvaltningen af kronan tillhörig mark, de myndigheter, som därmed äga befattning, må, när sådant utan afsevärd uppoffring eller olägenhet för kronan finnes kunna äga rum, tillåta, att område eller föremål, som är att anse såsom naturminnesmärke, tills vidare lämnas orubbadt eller genom lämpligt förbehåll vid arrendeupplåtelse undandrages arrendatorns förfogande;

dels ock beslutat:

att från nu gällande förvaltningsregler må undantagas och såsom

nationalparker afsätts följande områden, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att i behöfliga fall bestämma de närmare gränserna, nämligen:

1. ett område af omkring femton kvadratmil å oafvittrad mark, innefattande Stora Sjöfallet;

2. ett område af omkring nitton kvadratmil å oafvittrad mark, innefattande Sarjekfjällen;

3. ett område af Abiskodalens nedre del utgörande omkring 5,000 hektar;

4. ett med urskog bevuxet område af lämplig omfattning inom Suorsa eller Rissa kronoparker i Tärendö revir;

5. ett omkring 200 hektar stort område med löfängsnatur å statens mark söder om fjället Peljekaisse i Arjepluogs revir;

6. den staten tillhöriga delen af Sonfjället i Härjedalens revir eller lämplig del däraf;

7. ett med urskog bevuxet område om högst 20 hektar å Hamra kronopark i Västra Hälsinglands revir;

8. den till indragna kronofogdebostället Väringsö i Länna socken af Stockholms län hörande holmen Ängsön;

9. ett område af lämplig omfattning å Kilsbergens sluttning på Garphytte kronopark i Askersunds revir; och

10. lämpliga delar af Gottska Sandön, att ifrågavarande områden icke vidare skola för kronans räkning tillgodogöras, utan förvaltas i syfte, att desamma såsom profstycken på ursprunglig eller märklig natur må åt framtiden bevaras i hufvudsak orubbade; samt

att Eders Kungl. Maj:t må äga att i fråga om dessa nationalparker förvaltning meddela de närmare bestämmelser, som kunna finnas erforderliga.

Stockholm den 24 maj 1909.

Med undersätlig vördnad.